

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Postbus 30435
2500 GK Den Haag

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2021-0000353658

Uw kenmerk

Datum 9 juli 2021
Betreft Adviesaanvraag voorstel nieuwe verdeling gemeentefonds

Bijgaand treft u ter advisering het aangepaste voorstel van de fondsbeheerders voor de nieuwe integrale verdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023 (inclusief het onderdeel Beschermd Wonen). Fondsbeheerders en VNG zijn in het traject dat hieraan vooraf ging intensief met elkaar opgetrokken. Ik wil u ook vanaf deze plaats bedanken voor uw constructieve rol in dit gezamenlijke traject. De deskundige inbreng vanuit onder meer de bestuurlijke kopgroep hebben de fondsbeheerders als zeer waardevol ervaren.

Op 2 februari jl.¹ heb ik – mede namens de Staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst – de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) om advies gevraagd over het voorlopige verdeelvoorstel. Dit verdeelvoorstel heeft behalve tot vragen van de ROB ook tot veel reacties van gemeenten en van de Tweede Kamer geleid. Op 9 april jl. informeerde ik de Tweede Kamer dat de fondsbeheerders naar aanleiding van deze reacties aanleiding zagen om het verdeelvoorstel nader tegen het licht te houden.²

Dit heeft geresulteerd in bijgevoegd (aangepast) verdeelvoorstel, waarover ik graag uw advies ontvang. Ik verzoek u daarbij ook de inhoud van de adviesaanvraag aan de ROB van 2 februari jl. te betrekken. Deze eerdere adviesaanvraag gaat onder meer in op de aanleiding voor de nieuwe verdeling, de belangrijkste keuzes die gedurende het onderzoekstraject zijn gemaakt en het gevolgde proces.

Het herziene voorstel komt tegemoet aan en gaat in op de reacties en vragen van de ROB en gemeenten, zonder afbreuk te doen aan de uitgangspunten en

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, 35 570-B, nr. 16

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, 35 570-B, nr. 18

principes die conform de Financiële-verhoudingswet van toepassing zijn. De fondsbeheerders zijn de ROB en gemeenten erkentelijk voor hun input; er ligt er nu een herzien voorstel dat in de ogen van de fondsbeheerders een verdere verbetering is van de verdeling van het gemeentefonds ten opzichte van de verdeling zoals die nu is. De verbeteringen dragen bij aan de uitlegbaarheid van het model, voornamelijk in het sociaal domein en in de wijze waarop eigen inkomsten van gemeenten in de verdeling zijn meegenomen. Het herziene voorstel heeft uitlegbare herverdeeleeffecten zowel qua richting als qua omvang. In de antwoorden op het tussenbericht van de ROB dat u als bijlage bij deze brief vindt, wordt nader ingegaan op de uitkomsten. Bij de antwoorden aan de ROB zijn de herverdeeleeffecten per gemeente gevoegd.

Invoering van het verdeelvoorstel

Het verdeelvoorstel wordt op 1 januari 2023 ingevoerd met de volgende randvoorwaarden:

- De nieuwe verdeling wordt stap voor stap ingevoerd, zodat gemeenten voldoende tijd hebben om zich aan de nieuwe financiële situatie aan te passen. Gezien al de ontwikkelingen in de gemeentelijke financiën, kiezen de fondsbeheerders ervoor de herverdeeleeffecten te maximeren op € 60 per inwoner over een periode van vier jaar, oftewel € 15 per inwoner per jaar. Dit geldt zowel voor gemeenten met een negatief herverdeeleeffect als voor gemeenten met een positief herverdeeleeffect.
- De ontwikkeling van de kosten van gemeenten en de invloed daarvan op de verdeling wordt nauwgezet in de gaten gehouden. Als opvallende effecten optreden, voeren de fondsbeheerders onderzoek uit naar verdere verbetering van het model. Vier jaar na invoering (per 1 januari 2027) zal bekeken worden of bijstelling van de verdeling nodig is.

Samenhang met de bestuurlijke en financiële verhoudingen

De fondsbeheerders begrijpen dat de effecten van de nieuwe verdeling landen in een context waarin veel gemeenten krapte ervaren in hun begrotingen en er discussie loopt over de omvang van het beschikbare budget. En over de vraag of je van gemeenten kunt verwachten dat ze herverdeeleeffecten op kunnen vangen. Deze discussies lopen door het vraagstuk van een goede verdeling heen. Dat maakt niet alleen het gesprek over een nieuwe verdeling maar ook een goed bestuurlijk oordeel daarover een lastige opgave. Ook omdat voor sommige gemeenten nog steeds sprake is van stevige herverdeeleeffecten. Dat neemt niet weg dat de fondsbeheerders vinden dat het herziene voorstel een sterke verbetering is ten opzichte van het huidige model, omdat het een groot deel van de knelpunten en de geconstateerde ongelijkheid oplost. Uiteraard blijf ik, zoals ik hierboven ook al aangaf, de ontwikkeling van de financiële positie van gemeenten en de gevolgen van invoering van de nieuwe verdeling zeer nauw volgen.³

Het is aan een volgend kabinet om te besluiten over de invoering van het nieuwe verdeelmodel voor het gemeentefonds. Het gemeentefonds is één van de onderdelen van de financieel-bestuurlijke verhoudingen. Andere elementen zijn onder meer de indexering (de normeringssystematiek)⁴, het eigen belastinggebied⁵ en de vorm waarin middelen worden uitgekeerd (het

³ Zie mijn brief van 15 april (Tweede Kamer, vergadering 2020-2021, 35 570-B, nr. 19) in combinatie met het periodiek onderhoud dat regulier wordt uitgevoerd.

⁴ Kamerstuk 35570-B, nr. 10

⁵ Kamerstuk 32140, nr. 71

⁶ Kamerstuk 35 570-C, nr. 5

uitkeringsstelsel). De fondsbeheerders vinden het wenselijk dat een volgend kabinet niet alleen afspraken maakt over de herziene verdeling van het gemeentefonds, maar ook afspraken met medeoverheden maakt over de breedte van de financieel-bestuurlijke verhoudingen.

Tot slot

De fondsbeheerders zijn de Raad en de diverse gemeenten die gereageerd hebben op het voorstel uit februari erkentelijk voor hun kritische inbreng. Met die inzichten is het voorstel op onderdelen verbeterd. De fondsbeheerders hopen met de antwoorden op de vragen uit het tussenbericht van de ROB en de nadere toelichting op de herverdeeleffecten in het sociaal domein bij te dragen aan draagvlak voor dit verdeelvoorstel en zien uit naar uw reactie.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren